

۴۲۲۲

صحیفہ بندہ کے
انذکار و ادعیہ
شب و روز ہفتہ

مرحوم آیہ الشیخ زین الدین زنجانی

(۱۳۲۷-۱۴۰۹ ق)

زنجانی، زین الدین، ۱۳۸۷-۱۳۸۸
 صحیفه بندگی: اذکار و ادعیه شب و روز هفته ازین الدین زنجانی، قم: خیرین، ۱۳۹۴
 ۳۲۸ ص:، نمونه-
 ۱. اعمال السنه. ۲. دعاها. ۳. دعاها و روزانه الف. عنوان.
 ۲۹۷/۷۷۲ BPT۶۷/۸/ ۹۱۹۱۳۹۲

شماره مدرک: ۲۹۷۷۷۲

مجموعه بندگی

اذکار و ادعیه شب و روز هفته

آیه الله شیخ زین الدین زنجانی

کتابخانه شهید شریعتی

چاپ اول، ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۴۶۴-۴-۸

چاپ: باقری / لیتوگراف: تیزهوش

نشانی: قم خیابان شهدا - کوچه ۲۱ - پلاک ۲۳

تلفن: ۳۷۷۴۰۶۷۵

« کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است »

مقدمه

کتاب دعایی که ملاحظه می‌شود، توسط عالم ربانی، مرحوم
آیه الله شیخ زین الدین زنجانى قدس سره گردآوری شده و از آثار
اوست.

وی فرزند فقید مع تق و مرجع بزرگ، آیه الله العظمی شیخ
فیاض الدین زنجانى قدس سره است. سخن درباره شخصیت بلندپایه پدر
و آثار علمی و برکات فراوانی که وی بر جای گذاشته، در اینجا
و در این سطور نمی‌گنجد. او را شاگردان برجسته و گرانمایه نابغه
زمان، استوانه علم و دین و مؤسس یگانه ر عالی مقدار، آیه الله
العظمی شیخ محمدهادی طهرانی نجفی (۱۲۶۱ق) است و از
خرمن دانش او در نجف اشرف، خوشه‌ها چید؛ پس به زادگاه
خود، زنجان بازگشت و کرسی درس و بحث را در آنجا برپا
کرد و شاگردان بسیاری را پرورش داد و از مراجع بنام عصر
خویش گردید و سرانجام، در سال ۱۳۶۰ق در زنجان به سرای
باقی شتافت و پیکر مطهرش در همانجا به خاک سپرده شد.
آیه الله شیخ فیاض زنجانى، تألیفات بسیار ارزشمندی در علوم

و موضوعات مختلف به رشته تحریر درآورد که همگی آنها از زلال افکار استاد سترگ او مایه گرفته و در راستای شرح و بسط اندیشه‌های وی می‌باشند. از آثار چاپ شده او، به جز رساله عملیه، باید به کتاب الاجارة و ذخائر الامامة در خمس و رساله حجابیه اشاره کرد.

زین الدین زنجانى نخستین فرزند پسر آیه الله شیخ فیاض زنجانى است. در حدود سال ۱۲۸۷ش (۱۳۲۷ق) در این بیت شریف، در زنجان، دیده به جهان گشود و از آغاز کودکی مورد توجه و عنایت خاص پدر بزرگوارش قرار گرفت و در دامن او تربیت یافت. وی درس‌های ابتدایی را در زنجان، در مدرسه توفیق آموخت و آنگاه به فراگیری علوم حوزوی پرداخت و آنها را به طور خصوصی نزد معلمانی که در منزل پدر بزرگوارش می‌آمدند، مانند مرحوم ملا محمد دالایی، آموخت. او را در این هنگام، نوجوانی به نام عبدالعظیم اوحدی همراهی می‌کرد.

زین الدین از هوش سرشار و سرعت انتقال بالایی برخوردار بود و استعداد فراوانی داشت و همین باعث شد تا پدر گرامی‌اش عهده‌دار تعلیم وی شود و مباحث الفاظ را طبق مبانی علمی استاد بزرگ خویش، مرحوم مؤسس طهرانی به او بیاموزد. او در سطح

و بخشی از علوم عقلی، از پدرش بهره‌ها برد.

شیخ زین الدین زنجانى به علوم عقلی، علاقهٔ بسیاری داشت و چندی بعد برای رفع پاره‌ای از مشکلات علمی خود در حکمت - مانند مسئلهٔ اتحاد عاقل و معقول - به قزوین رفت و از محضر آية الله رفيعی قزوینی، استفاده کرد.

علاقهٔ وافر شیخ زین الدین به این علوم، سبب شد که در سال ۱۳۱۳ش به مهدتس مهاجرت کند. وی در آنجا به پیشنهاد یکی از شاگردان، - روم آية الله میرزا مهدی اصفهانی، یعنی آية الله شیخ هاشم قزوینی (- ۱۳۶۵ق) - در درس این استاد برجسته، شرکت کرد. او در آغاز حضور نزد شیوة تدریس استاد را مورد انتقاد قرار داد. مرحوم میرزا مهدی اصفهانی - بنا به نقل شیخ زین الدین - مباحث فلسفی را به این صورت تدریس می‌کرد که نخست آنها را طبق روش حکما عرضه می‌داشت. آنگاه به نقد علمی و برهانی آنها می‌پرداخت و سپس برای تسکین و بزرگ، آیات و روایاتی را به بحث خود ضمیمه می‌کرد. اعتراض شاگرد جوان و تازه وارد، باعث رنجش استاد شد و به او فرمود: در این مدت شش ماه که پیرامون این مبحث سخن گفته و آن را مورد نقد و بررسی قرار داده‌ام، شما کجا بودید؟ شیخ زین الدین پس از

پایان درس، با ناراحتی جلسه را ترک کرد. در پی این قضیه، شیخ هاشم قزوینی به استاد یادآور شد که سزاوار نیست چنین جوان خوش استعدادی از جلسه درس شما سرخورده شود و درس را ترک کند. روزی مرحوم میرزا مهدی در بازار، شیخ زین الدین را دید؛ دست بر شانه او گذاشت و از او دلجویی کرد و از وی خواست که به جلسه درس برگردد و اگر نظری در کیفیت تدریس و آموزش این گونه مباحث دارد، بیان نماید و بدین ترتیب، رشته محبتی که گسسته شده بود، دوباره برقرار شد و جدایی شاگرد و استاد به ارتباط بسیار نزدیک آنها با یکدیگر تبدیل گردید.

شیخ زین الدین زنجانى به مدت سه سال در درس‌های مرحوم میرزا مهدی اصفهانی شرکت کرد. و از او بهره‌های فراوان برد و تحت تأثیر استاد از جهت علمی و اخلاقی، کاملاً متحول گردید؛ به گونه‌ای که گاهی استاد در درس به روی اشاره می‌کرد و فهم و استعداد او را مورد ستایش قرار می‌داد و دیگران را به استفاده از او فرامی‌خواند و گاهی به حجره او می‌رفت و میهمان شاگرد خود می‌شد.

مرحوم شیخ زین الدین سخت به استاد خود، میرزای اصفهانی، ارادت می‌ورزید و چنانکه نقل شده، معتقد بود که او با

امام عصر علیه السلام ارتباط دارد. روزی وی از استاد خود پرسید: آیا می شود کسی با امام علیه السلام ارتباط داشته باشد؟ استاد پاسخ داد: این، چیزی نیست و چون فهمید مقصودش استاد است، فوری گفت: اما نه برای مثل من. یک بار نیز از شیخ زین الدین درباره معنیت بالای آیه الله شیخ محمدباقر ملکی که از شاگردان میرزا مهدی اصفهانی بود و نیز از عدم تعلق او به علایق دنیوی سؤال شد که وی ضمن تأیید زهد و وارستگی بسیار بالای مرحوم ملکی فرمود: هر کسی که تحت تأثیر نفس میرزا مهدی قرار می گرفت، چنین تحوّلی در او طبیعی بود.

مرحوم زنجانی بعد از واقعه شهادت جد گوهرشاد مشهد، به شیراز رفت و دو سال در آنجا اقامت گزید و آنگاه به قم آمد و در درس های استادان بزرگ حوزه علمیه قم، مانند آیات عظام سید محمد حجت کوهکمری (-۱۳۷۲ق)، سید محمد تقی خوانساری (-۱۳۷۱ق) و حاج آقا حسین طباطبایی بروجردی (-۱۳۷۰ق) شرکت کرد و از محضر آنها بهره گرفت. وی نام استادان خود را در دفتری نگاشته و در صدر آنها از پدر بزرگوار خود و مرحوم میرزا مهدی اصفهانی، یاد کرده است.

آیه الله شیخ زین الدین زنجانی به شهرت و تعلّقات دنیوی،

بی اعتنا، بلکه از این گونه امور، بیزار بود و آزادی و آزادمنشی خود را همواره حفظ می کرد. وی بر اساس توکل و عزت نفس بالا، خود را از غیر خدا بی نیاز می دید و هیچ گاه دست نیاز به سوی کسی دراز نکرد و در قم در خانه ای متوسط و ساده، در محله سیدان چهارمردان سکونت داشت.

آزادگی و عزت نفس این مرد بزرگ، باعث شد که وی در پی دستور آیه الله بر جردی، به خرقان قزوین برود و به هدایت و دستگیری از مردم این منطقه و تقویت بنیادهای فکری و دینی آنها بپردازد. وی مدت ها در این منطقه خلوت گزید و به تهذیب نفس پرداخت. در محل اقامت خود در خرقان غربی (بخش آوج و نیریز) گاه گاهی به کوه و صحرا می رفت و در سکوت آنجا، به ویژه هنگام شب، مشغول تفکر و عبادت پروردگار خویش می شد. مرحوم زنجانى بعد از سال ۱۳۴۲ش با تیران مهاجرت کرد و در مسجد امام رضا علیه السلام واقع در خیابان کمالی به ائمه جماعت می پرداخت.

آیه الله زنجانى در مقاطع مختلف، شاگردانى نیز تربیت کرد که از جمله آنها می توان به حضرات آیات، میرزا علی مشکینی و سید حسن شیرازی اشاره کرد. در تهران نیز مرحوم دکتر شهاب الدین

زنجانى، آقاى حائرى و آقاى لواسانى و ديگران به محضرش مى شتافتند و از درس هاى وي بهره مى بردند.

آية الله شيخ زين الدين زنجانى سرانجام در ۱۲ خرداد سال ۱۳۶۸ ش (۲۷ شوال ۱۴۰۹ ق) در سن ۸۱ سالگى از اين جهان رحلت كرد. و روح بلندش به ملكوت اعلى پيوست. پيكر پاك وي به شهر مقدس قم منتقل شد و در قبرستان ابو حسين، به خاك سپرده شد. سال ۱۳۷۱ او مات سعيداً.

از مرحوم اينان، زنجانى آثار و تاليفات متعددى بر جاي مانده كه به جز كتاب حاضر و كتاب مشابه ديگرى كه آن هم مجموعه اى در دعاست، مى توان به كتاب مفصلى در ردّ فلسفه و تصوف اشاره كرد و كتابچه اى كه در گذشته تحت عنوان «كتاب بيدارى» از او در قم به چاپ رسيده، گويابخشي از همين كتاب يا مقدمه مانندى بر آن بوده است. وي نوشته هاى دكترى در فقه و اصول نيز دارد؛ مانند كتاب ارث و رساله اى نيز در ولايت فقيه و شرح كفايه كه همگى آنها نزد فرزند برومندش، سرور و استاد محترم، جناب حاج آقا حسن شريعتى زنجانى در تهران موجود مى باشند.

از جمله دست نوشته هاى آن بزرگوار، آثارى است كه از شيخ

معظم و جلیل القدر، استاد اساتید، مرحوم مجدد طهرانی و برخی شاگردان بزرگ او و نیز از میرزا مهدی اصفهانی به کتابت درآورده و بسیار پر ارج و گرانیها می باشند و سخن درباره آنها به جای دیگری موکول می شود؛ ان شاء الله.

سخنی درباره کتاب و نسخه آن

آنچه از نجانی - چنانکه اشاره شد - دو کتاب درباره دعا نوشته است؛ کتاب نخست، مجموعه ای از دعاها که کمتر شناخته شده اما بلند و بسیار عالی و ارزشمند است که آنها را از منابع مهم و معتبر، گرد آورده است. عبارت های مؤلف در این کتاب، عربی است و همانند کتاب حاضر با آیاتی که در باب اول آن آمده، آغاز می شود و بعد از آن دعاها را مورد نظر، یکی پس از دیگری بدون تبویب و ترتیب خاصی، ذکر شده اند.

کتاب دوم، کتابی است که هم اکنون مشاهیر می کنید. این کتاب، مشتمل بر دعاها و اذکاری است که عموماً تا به روزها و شب های هفته مربوط می باشند و نویسنده آنها را برای استفاده شخصی خود گرد آورده و در سه باب تنظیم کرده است؛ باب نخست آن در بیان آثار و خواص برخی آیات است و باب دوم در بیان شماری از دعاها و اذکار روز و شب هفته است و باب سوم

دعاهای متفرقه است و هر یک از این ابواب، بخش‌هایی دارد که در فهرست کتاب، قابل ملاحظه‌اند. دعاهای هفته بیشتر از امیرالمؤمنین، امام سجاد و امام کاظم علیهم‌السلام نقل شده‌اند و تعویذها هم اغلب به امام جواد علیه‌السلام منسوبند و برخی از دعاها و اذکار به گونه‌ای خاص نسبت داده نشده، ولی مضمون بلندشان گواهی می‌دهد که جز از معصوم، صادر نشده‌اند.

به نظر می‌رسد بکرم مؤلف در جمع‌آوری اذکار و دعاهای باب اول و سوم، همان جری است که دعاها و اذکار ایام هفته برای شخص دعاکننده دینار کرده‌اند و همگی در جهت رفع نیازها و مشکلات انسان و سامان پیدا کردن هر چه بهتر امور در زندگی روزمره او می‌باشند و خواندن این دست دعاها و اذکار اگر با خلوص نیت همراه باشد، مایه روان شدن زندگی و آسایش و کامیابی و سعادت انسان در دنیا است و در کنار آن، آثار بی‌شمار معنوی و اخروی نیز برای او در پی خواهد داشت. نکته مهم‌تری که در تألیف این مجموعه مورد توجه بوده، جنبه معرفت‌ساختی آن است. مؤلف با ارائه آیات و دعاهای موجود و حسن سلیقه‌ای که در گزینش آنها به کار بسته، در واقع، مفاهیم بلند توحیدی را در معرض استفاده خوانندگان قرار داده و آنها را به تأمل در

اصلی ترین و باشکوه ترین موضوع دینی در کلمات قرآن و امامان معصوم علیهم السلام سوق داده است که حصول هرچه بهتر این شناخت، موجب ارتقای مقام بندگی در پیشگاه ذات اقدس ربوبی خواهد بود.

مؤلف، این مجموعه را از منابع معروف و معتبر دعا فراهم آورده و در آن به منابع نقلی خود اشاره می کند و با تتبع اندکی معلوم می شود که اعتماد بیشتر وی به مصباح المتعبد شیخ طوسی، سپس به مجموع کفعمی و کتاب معروف او بلد الامین بوده و در مواردی نیز به این کتاب و کتاب مصباح وی، تصریح کرده است و در یک مورد نیز از «سالم المصاییح علامه مجلسی» یاد کرده است. وی پیش از شروع کتاب، مستوری درباره کیفیت دعا کردن از مصباح کفعمی آورده است.

در اینجا شایسته است یادآوری شود که بیشتر کتاب های متعددی در مورد دعا های ایام هفته نوشته شده که بسیاری از آنها یکجا در کتاب الذریعه ج ۱، ص ۳۹۵ تحت عنوان «ادعیه ایام الاسبوع» و مانند آن معرفی شده اند؛ ولی باید در رأس آنها از کتاب «زهرة الربیع فی ادعیه الاسبوع» سید ابن طاووس یاد کرد. این کتاب، جزء سوم کتاب بزرگ او به نام «مهمات و تتمات»

است و جزء اول و دوم آن، کتاب معروف «فلاح السائل» در اعمال روز و شب است و جزء چهارم آن، کتاب دیگر معروف او «جمال الاسبوع» است که آن را درباره اعمال هفته نگاشته است. علامه مجلسی نیز «ربیع الاسایع» خود را در همین باره به رشته تألیف درآورده است. زهرة الربیع نیز در ج ۱۲ الذریعه، ص ۷۳ و به طور ضمنی در ج ۲۳، ص ۲۹۸ معرفی شده است.

کتاب سلسله کتاب دیگری درباره دعاهای ایام هفته است که به زبان فارسی به نگارش درآمده و نسخه اصلی این کتاب به خط نویسنده آن، مرحوم آیه الله شیخ زین الدین زنجانی است. نویسنده آن را با خط عربی نسخ از نیای خود، به صورت درشت در برگه‌هایی آبی رنگ و جدول کش شده در ۲۹۶ صفحه رقعی به تحریر درآورده است و در بالای صفحات عناوین اذکار و دعاهای بخش‌های مختلف کتاب را برای هر روز دست‌یابی به آنها، ذکر کرده است.

وی در آغاز نسخه یادداشتی نوشته و در آن به دو نسخه اشاره کرده است؛ نخست اینکه نسخه این کتاب را برای خود نوشته، هر چند ممکن است دیگران هم بعدها از آن بهره‌مند شوند و دوم اینکه به اعتماد فهم خود، هنگام خواندن، آن را تصحیح نمود و کسانی

که آن را می خوانند، باید متوجه غلط های احتمالی برخی کلمات و عبارات آن باشند. با این حال، وی تمامی اذکار و دعاها را به صورت دقیقی، اعراب گذاری نموده و در این میان و گاهی نیز در حاشیه، به طور صریح یا با رمز و اشاره، نسخه بدل ها و وجوهی ده گانه یا چندگانه برای برخی کلمات، ذکر کرده است.

د. پی. درخواست فرزند بزرگوار نویسنده، حضرت آقای شریعتی رجایی، با پی گیری مجدّانه وی، آماده سازی و چاپ این کتاب، به سوان «یادبود» مؤلف عالی قدر و فقید آن، عالم ربانی آیه الله شیخ زین العابدین زنجانی، در دستور کار کتابخانه شهید محمدحسین شریعتی قم قرار گرفت.

اذکار و ادعیه موجود در کتاب، ضمن ارجاع به منابع، با دقت بسیار بازبینی و تصحیح شد و نسخه بدل ها، متن و اختلافاتی که مورد اشاره قرار گرفته، به پاورقی منتقل شد. آنچه از قبیل زیاده یا کاستی بود، با آوردن علامت اضافه و منها (-)، قل از هر مورد مشخص گردید و اگر صرفاً جایگزین کلمه یا جمله ای در متن بود، بدون هیچ علامتی به حال خود گذاشته شد و اگر در این جهت مبهم بود، بدون علامت آورده شد و گاهی نیز نسخه بدل ترجیح داده شد و در متن قرار گرفت و آنچه در متن بود، به عنوان

این مجموعه با توجه به محتوای بالایی که دارد، توانسته است راه عبودیت انسان مؤمن را در عرصه زنائی به نیکی ترسیم نماید و به همین جهت به نام «صحیفه بندگی» نام‌گذاری شد و با ذکر عنوان «اذکار و ادعیه شب و روز هفته» که برگرفته از متون کتاب است، به موضوع آن اشاره گردید و نویسنده نام خاصی بر کتاب خود ننهاده است.

کتابخانه شهید شریعتی - قم

فهرست

مقدمه	۱۸-۵
ایة الله زنجانی	۵
سخن‌های درباره کتاب	۱۲
اذکار و اذکار هفتاد	۲۱-۳۲۱
کیفیت دعا کردن	۲۳
مقدمه مؤلف	۲۵
باب اول: آثار و خواص بمسی آیات	۲۷-۶۳
آیات برآورنده حاجات	۲۹
آیات حرس	۳۲
آیات تهلیل	۴۰
آیات دفع شرور	۴۱
آیات شفا	۴۹
آیات حفظ	۵۰
آیات تهلیل به روایت دیگر	۵۲
آیات استکفا	۵۹
تمجید و تهلیل	۶۱

باب دوم: اذکار وارده روز و شب هفته ۶۵-۲۸۵

۶۷ دعای شب شنبه

۷۱ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در شب شنبه

۷۵ دعای روز شنبه

۸۵ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در روز شنبه

۹۰ دعای امام کاظم علیه السلام

۹۳ دعای امام سجّاد علیه السلام

۹۴ دعای حضرت فاطمه علیها السلام

۹۵ تسبیح روز شنبه

۹۶ تعویذ ابی جعفر علیه السلام در روز شنبه

۱۰۰ تعویذ دیگر این روز

۱۰۲ دعای شب یکشنبه

۱۱۰ دعای روز یکشنبه

۱۱۷ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در روز یکشنبه

۱۲۱ دعای امام سجّاد علیه السلام

۱۲۲ دعای امام کاظم علیه السلام

۱۲۶ دعای حضرت فاطمه علیها السلام

۱۲۶ تسبیح روز یکشنبه

۱۲۷ تعویذ امام جواد علیه السلام در روز یکشنبه

۱۲۹ تعویذ دیگر این روز

- ۱۳۴ دعای شب دوشنبه
- ۱۴۰ دعای روز دوشنبه
- ۱۴۹ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در روز دوشنبه
- ۱۵۴ دعای امام سجّاد علیه السلام
- ۱۵۶ دعای امام کاظم علیه السلام
- ۱۵۹ تسبیح روز دوشنبه
- ۱۶۱ تعویذ روز دوشنبه
- ۱۶۲ تعویذ دیگر این روز
- ۱۶۵ دعای شب سه شنبه
- ۱۷۱ دعای روز سه شنبه
- ۱۷۶ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در روز سه شنبه
- ۱۸۰ دعای امام سجّاد علیه السلام
- ۱۸۲ دعای امام کاظم علیه السلام
- ۱۸۵ تسبیح روز سه شنبه
- ۱۸۷ تعویذ امام جواد علیه السلام در روز سه شنبه
- ۱۸۸ تعویذ دیگر روز سه شنبه
- ۱۸۹ تعویذ دیگر این روز
- ۱۹۱ دعای شب چهارشنبه
- ۱۹۷ دعای روز چهارشنبه
- ۲۰۸ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در روز چهارشنبه

- ۲۱۲ دعای امام سجّاد علیه السلام
- ۲۱۴ دعای امام کاظم علیه السلام
- ۲۱۷ تسبیح روز چهارشنبه
- ۲۱۹ تعویذ امام جواد علیه السلام در روز چهارشنبه
- ۲۲۰ تریذ دیگر این روز
- ۲۲۲ دعای شب پنجشنبه
- ۲۲۸ دعای روز پنجشنبه
- ۲۳۴ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در روز پنجشنبه
- ۲۴۰ دعای امام ستاره علیه السلام
- ۲۴۲ دعای امام کاظم علیه السلام
- ۲۴۴ تسبیح روز پنجشنبه
- ۲۴۸ تعویذ امام جواد علیه السلام در روز پنجشنبه
- ۲۴۹ تعویذ دیگر این روز
- ۲۵۱ دعای شب جمعه
- ۲۵۴ دعای روز جمعه
- ۲۶۸ دعای امیرالمؤمنین علیه السلام در روز جمعه
- ۲۷۴ دعای امام سجّاد علیه السلام
- ۲۷۵ دعای امام کاظم علیه السلام
- ۲۷۸ تسبیح روز جمعه
- ۲۸۰ تعویذ امام جواد علیه السلام در روز جمعه

- ۲۸۴ تعویذ دیگر این روز
 ۲۲۱-۲۸۷ باب سوم: دعا‌های متفرقه
 ۲۸۹ دعای امان و رفع شرور
 ۲۹۸ دعای ذخیره
 ۳۰۱ دعای جامع
 ۳۰۵ دعای امن
 ۳۰۷ دعای حضرت فاطمه علیها السلام
 ۳۱۰ دعای مدخمه امام علی علیه السلام
 ۳۱۷ دعای امام حسن علیه السلام
 ۳۱۸ دعای امام حسین علیه السلام
 ۳۲۰ دعای ابی ذر رضی الله عنه
 ۳۲۱ یا مذلّ الجبارین